

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 293/2021
27.06.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Драгане Маринковић, председника већа, Марине Милановић, Зорице Булајић, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужилаца АА, ББ и ВВ, сви из ..., које заступа пуномоћник Марија Кнежевић, адвокат из ..., против туженог ДОО „Никтранс Келебија“ кога заступа пуномоћник Душица Грба, адвокат из ..., ради исплате, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 447/20 од 27.10.2020. године, у седници одржаној 27.06.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 447/20 од 27.10.2020. године, у преиначујућем делу.

НЕ ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 447/20 од 27.10.2020. године, у односу на став други изреке.

ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 447/20 од 27.10.2020. године, у односу на став други изреке.

Образложење

Пресудом Основног суда у Суботици П1 1/19 од 02.10.2019. године, ставом првим изреке, утврђено је да дуг туженог према пок. ГГ, за период од 29.10.2012. до 28.07.2015. године, по основу неисплаћене накнаде трошкова за службени пут у иностранство износи укупно 2.904,21 евро, од чега је главница 2.179,15 евра, са затезном каматом у висини референтне каматне стопе Европске централне банке на главне операције за рефинансирање увећане за 8% поена почев од 01.07.2019. године до исплате, а што представља предмет заоставштине пок. ГГ што је тужени дужан да призна и трпи на основу ове пресуде и након њене правноснажности. Ставом другим изреке, тужени је обавезан да тужиоцима као законским наследницима пок. ГГ исплати укупно 2.904,21 евро, од чега износ од 2.179,15 евра са затезном каматом у висини референтне каматне стопе Европске централне банке на главне операције на рефинансирање увећане за 8% поена почев од 01.07.2019. године до исплате, сваком од тужилаца по 1/3 дела наведених износа. Ставом трећим изреке, тужбени захтев ради

утврђења постојања дуга туженог према пок. ГГ за период од 29.10.2012. до 28.07.2015. године, по основу неисплаћене накнаде трошкова за службени пут у иностранство преко укупног износа од 2.904,21 евра до износа од 12.611,87 евра, од чега је главница преко износа од 2.179,15 евра до износа од 9.684,72 евра, са затезном каматом у висини референтне каматне стопе Европске централне банке на главне операције на рефинансирање увећане за 8% поена од 02.03.2018. године до 01.07.2019. године, што би представљало предмет заоставштине пок. ГГ, те да се тужени обавезе да тужиоцима као законским наследницима пок. ГГ исплати преко укупно досуђеног износа од 2.904,21 евра до износа од 12.611,87 евра од чега на име главнице износ од 2.179,15 евра до износа од 9.684,72 евра са затезном каматом у висини референтне каматне стопе Европске централне банке на главне операције на рефинансирање увећане за 8% поена од 02.03.2018. до 01.07.2019. године, и то сваком од тужилаца по 1/3 дела наведених износа, одбијен је као неоснован. Ставом четвртим изреке тужени је обавезан да тужиоцима накнади трошкове парничног поступка у износу од 295.772,00 динара, а у случају доцње са законском затезном каматом од извршности до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 447/20 од 27.10.2020. године, ставом првим изреке, жалба тужилаца је усвојена и првостепена пресуда преиначена у одбијајућем делу, тако што је утврђен дуг туженог према пок. ГГ, правном претходнику тужилаца за период од 29.10.2012. до 28.07.2015. године, по основу неисплаћене накнаде трошкова за службени пут у иностранство који чини износ преко 2.179,15 евра до 9.684,72 евра, као и камата у висини референтне каматне стопе Европске централне банке на главне операције за рефинансирање увећане за 8% поена обрачуната од 02.03.2018. до 01.07.2019. године, на износ наведене разлике досуђеног главног дуга и тужени је обавезан да тужиоцима, као законским наследницима пок. ГГ исплати наведени износ главног дуга са каматом у висини референтне каматне стопе Европске централне банке на главне операције за рефинансирање увећане за 8% поена на износ главног дуга од 01.07.2019. године до исплате и то сваком од тужилаца по 1/3 дела, као и да им накнади трошкове парничног поступка преко износа од 295.772,00 динара, до износа од 663.000,00 динара, а у случају доцње са затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Ставом другим изреке, одбијена је жалба туженог и првостепена пресуда потврђена у усвајајућем делу тужбеног захтева. Ставом трећим изреке, тужени је обавезан да тужиоцима накнади трошкове жалбеног поступка у износу од 140.100,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужени је благовремено изјавио ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права са позивом на одредбу члана 404. ЗПП.

Врховни суд је испитао побијану пресуду у преиначујућем делу, на основу члана 403. став 2. тачка 2. у вези члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11 ... 18/20) и утврдио да ревизија туженог није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Нема ни битне повреде поступка из члана 374. став 1. ЗПП учињене у поступку пред другостепеним судом, јер се не ради о неправилној примени наведених одредаба која је била или могла да буде од утицаја на доношење законите и правилне пресуде.

Према утврђеном чињеничном стању сада пок. ГГ, правни претходник тужилаца, супруг тужиле АА и отац тужилаца ББ и ВВ био је запослен код туженог на пословима возача теретног возила по уговору о раду из 2007. године са анексом из 2014. године и радио је све до ...2015. године када је преминуо. Дана 30.11.2014. године, пок. ГГ престао је радни однос код туженог на његову иницијативу, али је он и након тога у периоду од 01.12.2014. до 28.07.2015. године, наставио да ради код туженог без закљученог уговора о раду по истом режиму какав је постојао док је трајао уговор о раду. Зарада сада пок. ГГ по уговору о раду и анексу уговорена је у висини минималне зараде и у том износу је уплаћивана на његов рачун, а усмено је договорено да се накнада трошкова возача теретног возила исплаћује у износу од 10% од вредности туре коју је возио како је предвиђено и општим актима туженог. Према Правилницима о раду важећим у спорном периоду од тако одређеног процентуалног износа одбијана је зарада исплаћивана на рачун, накнада зараде и накнада трошкова. Правилници су предвиђали да возачи теретних возила не добијају налоге за службени пут, јер се сматрало да возњом само обављају своје радне задатке, већ само путни налог. Пред полазак на пут добијали су аконтацију за трошкове возила, путарине, шпедиције и слично, а по повратку са пута су та средства морали правдати рачунима, признаницама и потврдама. Возачи су били у обавези да у року од 3 дана а најкасније у року од 8 дана по повратку са службеног пута односно обављеног превоза поднесу рачуне и обрачун свих трошкова. Уколико би настала разлика она им је одбијана од усмено уговорених 10% вредности превоза ако би је задржали за себе или би им била урачуната за следећу туру. Тужени нема тачну евиденцију о обрачунима аконтације, односно за које намене би био употребљен неутрошени износ аконтације приликом сваког повратка возача, а уз евиденцију трошкова за свако конкретно путовање у највећем броју случајева сада пок. ГГ је потписивао изјаву да је на име зараде за конкретан месец примио целокупну плату у одређеном износу, те да закључно са даном потписивања изјаве нема финансијских потраживања од послодавца. Правилником о раду од 10.09.2014. године, предвиђено је право запослених на накнаду трошкова за време проведено на службеном путовању у земљи и иностранству на име трошкова исхране и градског превоза, те је прописано да запослени стиче право на дневницу уколико је време проведено на службеном путовању дуже од 12 часова и ако је одредиште службеног путовања удаљено најмање 50 км од седишта предузећа или се прелази најмање једна међудржавна граница. Поред тога Правилником је прописано да се износ дневнице утврђује одлуком директора и за возача је одређен у износу од 10%, а у случају двојне посаде 6% од вредности уговореног превоза, који се умањује за нето износ зараде и накнаде зараде, те да тако обрачуната разлика представља укупан износ дневница, при чему за међународни превоз дневница не може износити мање од 25 евра по дану проведеном у иностранству рачунато по сваком службеном путовању посебно. Сада пок. ГГ је превозио робу у Русију, Чешку, Пољску, Литванију, а просечна тура у Русији је трајала 12 до 14 дана. Поред зараде према уговору о раду из 2007. године пок. ГГ је припадала и накнада трошкова за исхрану у току рада у износу од 20% просечне нето зараде у Републици, а након закључења анекса уговора о раду 15.07.2014. године, накнада је одређена на другачији начин, према одлуци директора, али у току поступка тужени ту одлуку није доставио. Ни у једној евиденцији обрачуна аконтација за службени пут није исказана исплата која би се односила на накнаду трошкова исхране у току рада, а у периоду од 28.07.2012. до 30.11.2014. године и од 01.12.2012. до 28.07.2015. године, исплатом аконтације трошкова пута, тужени није пок. ГГ исплатио накнаду трошкова исхране у току рада. Применом критеријума из уговора о раду из 2007. године, накнада трошкова за исхрану у току рада за укупан период изражена у валути евра износи 2.491,48 евра. Вештачењем је утврђено да је

тужени обрачунао дневнице за службено путовање сада пок. ГГ које је обавио у спорном периоду применом Правилника о раду и тиме ускратио право на исплату дневница применом Уредбе о накнади трошкова и отпремнине државних службеника и намештеника која је била важећа у том периоду. Обрачунато применом наведене Уредбе, дневнице су износиле укупно 9.684,72 евра, а уколико се изврши умањење овог износа за 40%, колико би у структури дневнице учествовао трошак градског превоза у месту боравка у иностранству, добија се износ од 4.751,51 евро, па уколико се затим наведени износ умањи за 60% (колико је преостало након умањења од 40%) износ неисплаћених дневница за службени пут у иностранство је 2.179,15 евра, при чему је умањење од 60% извршено на основу члана 22. став 1. тачка 1. поменуте Уредбе који прописује да се износ дневнице умањује уколико је обезбеђена бесплатна исхрана за највише 60%.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања првостепени суд је закључио да тужени у спорном периоду није обрачунао и исплатио дневнице за службено путовање сада пок. ГГ у складу са законом и посебним прописима, већ је Правилником о раду прописао да се износ дневнице за службено путовање утврђује тако што се 10% од вредности сваког уговореног превоза умањује за нето износ зараде и накнаде зараде. Тиме је ускратио право на исплату дневница применом Уредбе о накнади трошкова и отпремнине државних службеника и намештеника која је била важећа у том периоду, па тужиоци као законски наследници сада пок. ГГ имају право на исплату дугованог износа на име неисплаћених дневница, након извршеног умањења од 40%, а затим и 60%, што представља његову заоставштину по члану 1. став 1. и 2. Закона о наслеђивању и који чини главница у износу од 2.179,15 евра са обрачунатом законском домицилном каматом до 30.06.2019. године, а од тада са каматом на износ главнице. У преосталом делу првостепени суд је одбио тужбени захтев као неоснован.

Другостепени суд је прихватио изложено становиште првостепеног суда у односу на усвајајући део тужбеног захтева, налазећи да тужени извршеним исплатама по одредбама Правилника о раду није сада пок. ГГ обрачунао и исплатио дневнице применом Уредбе о накнади трошкова и отпремнини државних службеника и намештеника која је била важећа у спорном периоду, будући да је одредбом члана 118. став 1. тачка 3. Закона о раду прописана примена посебних прописа у погледу утврђивања висине накнаде трошкова. Међутим, другостепени суд је изразио супротно становиште у погледу постојања основа за умањење утврђеног износа неисплаћених дневница по наведеној Уредби. Тужени није доказао да је тужиоцу обезбедио бесплатну исхрану у иностранству у смислу члана 22. став 1. тачка 1. наведене Уредбе, што би представљало основ за умањење утврђене дневнице, нити да је трошкове исхране исплатио кроз примљене аконтације или на други начин, при чему писане изјаве сада пок. ГГ не представљају потврду о исплаћеним накнадама трошкова, већ о исплаћеним зарадама. Такође не постоји ни основ за умањење обрачунатих дневница по основу трошкова градског превоза у иностранству, јер наведена Уредба не предвиђа основ за такво умањење. Зато је у наведеном делу преиначио првостепену пресуду и усвојио тужбени захтев за разлику до укупно утврђеног износа неисплаћених дневница применом наведене Уредбе.

По оцени Врховног суда неосновано се ревизијом туженог указује на погрешну примену материјалног права у преиначујућем делу другостепене пресуде.

Према члану 118. став 1. тачка 3. Закона о раду („Службени гласник РС“ број 24/05, 61/05) запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду за време проведено на службеном путу у иностранству, најмање у висини утврђеној посебним прописима. Правилник туженог нема карактер посебног прописа на који упућују наведене норме материјалног права, већ карактер општег акта туженог као послодавца на основу чланова 1, 3. и 8. Закона о раду. Због тога се и по оцени Врховног суда на однос између парничних странака примењује Уредба о накнади трошкова и отпремнини државних службеника и намештеника. С обзиром да је тужени као послодавац упутио запосленог на службени пут у иностранство да за њега обави одређени посао у обавези је да запосленом накнади трошкове службеног путовања у висини утврђеној наведеном Уредбом, чија висина је утврђена вештачењем и по правилном становишту другостепеног суда не постоји основ за умањење тако обрачунатих трошкова на име трошкова градског превоза у месту боравка у иностранству за 40%, а затим и за трошкове исхране у висини од 60%. По члану 18. Уредбе, државном службенику и намештенику на службеном путовању у иностранство накнађују се трошкови смештаја, исхране и градског превоза у месту боравка у иностранству, трошкови превоза ради извршења службеног посла, трошкови прибављања путних исправа, вакцинације и лекарских прегледа, трошкови службене поште, таксе, телефона, телеграма и телефакса, трошкови изнајмљивања просторија и трошкови стенографских и дактилографских услуга. Државном службенику и намештенику накнађују се трошкови исхране и градског превоза у месту боравка у иностранству у износу који је утврђен у Списку дневница по страним државама (у даљем тексту: утврђена дневница), који је одштампан уз ову уредбу и чини њен саставни део (члан 20. Уредбе важећи до измене објављене у "Службеном гласнику РС", број 84/2015 од 6. октобра 2015. године). Према члану 22. став 1. тачка 1. Уредбе (брисан са изменама у "Службеном гласнику РС", број 84/2015), износ утврђене дневнице за службено путовање у иностранство умањује се ако је обезбеђена бесплатна исхрана - за 60%, а ако је обезбеђен само бесплатан доручак - за 10%, ако је обезбеђен само бесплатан ручак - за 30% и ако је обезбеђена само бесплатна вечера за - 20%. Код утврђеног да тужени није доказао да је сада пок. ГГ била обезбеђена бесплатна исхрана у току службеног путовања, нити су трошкови исхране исплаћени кроз примљене аконтације, то не постоји основ за умањење утврђене дневнице по основу трошкова исхране, нити постоји основ за умањење дневнице по основу трошкова превоза у месту боравка у иностранству. Заоставштина прелази на оставиочеве наследнике по сили закона у моменту његове смрти (члан 212. став 1. Закона о наслеђивању), па су неосновани ревизијски наводи да тужиоци као законски наследници (свог супруга и оца), нису активно легитимисани у овом спору. Следом наведеног, као неосновани су оцењени ревизијски наводи да је побијаном пресудом у наведеном делу погрешно примењено материјално право.

На основу члана 414. став 1. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у ставу првом изреке.

Према члану 404. став 1. ЗПП ревизија је изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом ако је по оцени Врховног касационог суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија). О дозвољености и основаности ревизије из става 1. овог члана одлучује Врховни касациони суд у већу од пет судија (став 2.).

У конкретном случају тужиоци, као законски наследници сада пок. ГГ тражили су исплату накнаде на име дневница за службено путовање у иностранство. Образложење нижестепених пресуда за усвајање тужбеног захтева у складу је са постојећом судском праксом у тумачењу и примени материјалног права, те становишту да дневнице за време проведено на службеном путу у иностранству не могу бити уговорене као део основне зараде, већ представљају засебне трошкове на чију накнаду сваки запослени има право у складу са одредбом члана 118. став 1. Закона о раду, па не постоји потреба за уједначавањем судске праксе. Не постоји ни потреба за разматрањем правних питања од општег интереса или у интересу равноправности грађана, као ни потреба новог тумачења права.

На основу члана 404. став 2. ЗПП, одлучено је као у ставу другом изреке.

Испитујући дозвољеност изјављене ревизије туженог у складу са одредбом члана 410. став 2. ЗПП, Врховни суд је утврдио да ревизија туженог није дозвољена у односу на став други изреке побијане пресуде.

Према члану 441. ЗПП ревизија је увек дозвољена у споровима о заснивању, постојању и престанку радног односа. Уколико се тужбени захтев односи на потраживање у новцу у овој врсти спорова, дозвољеност ревизије се оцењује на основу члана 403. став 3. тог закона, према коме ревизија није дозвољена уколико вредност предмета спора побијаног дела не прелази динарску противвредност од 40.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе.

Вредност предмета спора побијаног дела износи 2.179,15 евра. Како вредност предмета спора побијаног дела очигледно не прелази цензус за изјављивање ревизије, следи да је ревизија туженог недозвољена.

На основу члана 413. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Драгана Маринковић, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић